

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne ... 2016,

**kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech
trestních, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci

Čl. I

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb. a zákona č. .../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 14 odst. 1 písm. b) se za slova „řízení o předání“ vkládají slova „z České republiky“ a za slova „hlavy II“ se vkládají slova „dílů 3 a 4“.
2. V § 83 odst. 1 se text „odst. 5“ nahrazuje textem „odst. 6“ a text „odst. 6“ se nahrazuje textem „odst. 7“.
3. V § 193 se za odstavec 7 vkládá nový odstavec 8, který včetně poznámky pod čarou č. 43 zní:

„(8) Je-li předávajícím státem členský stát, pro který je závazný právní předpis Evropské unie upravující právo na přístup k obhájci⁴³⁾, a osoba, o jejíž předání jde, nemá v trestním řízení v České republice, v němž byl vydán evropský zatýkací rozkaz, obhájce, má právo zvolit si obhájce za účelem poskytování pomoci obhájci zvolenému nebo ustanovenému pro předávací řízení v předávajícím státě; ustanovení § 33 odst. 2 trestního řádu se přitom nepoužije. Pokud příslušný orgán předávajícího státu sdělí, že osoba, o jejíž předání jde, prohlásila, že si přeje tohoto práva využít, soud této osobě prostřednictvím příslušného orgánu předávajícího státu poskytne bez zbytečného odkladu přehled vhodných advokátů zaměřených na mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Zaměření podle věty druhé eviduje na žádost advokáta Česká advokátní komora v seznamu advokátů nebo seznamu evropských advokátů.

---

⁴³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody.“.

Dosavadní odstavce 8 a 9 se označují jako odstavce 9 a 10.

CELEX: 32013L0048

4. V § 203 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Je-li vyžadujícím státem členský stát, pro který je závazný právní předpis Evropské unie upravující právo na přístup k obhájci⁴³⁾, poučí státní zástupce bez zbytečného odkladu po zahájení předběžného šetření o právech uvedených v § 204 odst. 3 větách první a druhé rovněž osobu, o jejíž předání jde, omezenou na svobodě z jiného důvodu než zadržení; ustanovení § 204 odst. 3 věty třetí se použije obdobně.“.

Dosavadní odstavce 5 až 9 se označují jako odstavce 6 až 10.

5. V § 203 odst. 10, § 205 odst. 5, § 208 odst. 2 a 5 a v § 210 odst. 6 se číslo „8“ nahrazuje číslem „9“.

6. V § 204 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Je-li vyžadujícím státem členský stát, pro který je závazný právní předpis Evropské unie upravující právo na přístup k obhájci⁴³⁾, státní zástupce nebo policejní orgán, který provedl zadržení, poučí zadrženou osobu již v průběhu zadržení o tom, že nemá-li v trestním řízení ve vyžadujícím státě, v němž byl nebo by mohl být vydán evropský zatýkácí rozkaz, obhájce, má právo zvolit si v souladu s právem vyžadujícího státu obhájce za účelem poskytování pomoci obhájci zvolenému nebo ustanovenému pro řízení podle tohoto dílu. Zadrženou osobu poučí rovněž o tom, že prohlásí-li, že si přeje práva podle věty první využít, vyžadující stát je jí povinen poskytnout informace, které jí zvolení obhájce za tímto účelem usnadní. Prohlásí-li zadržená osoba, že si přeje využít práva podle věty první, státní zástupce o tom neprodleně informuje příslušný orgán vyžadujícího státu a informace, které obdrží od příslušného orgánu vyžadujícího státu za účelem uplatnění práva podle věty první, poskytne bez zbytečného odkladu zadržené osobě. Ustanovením tohoto odstavce není dotčen běh lhůt podle § 209.“.

Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 4 a 5.

CELEX: 32013L0048

7. V § 205 odst. 2 písm. a), § 215 odst. 4 a 5 a v § 225 odst. 1 se číslo „5“ nahrazuje číslem „6“.

ČÁST DRUHÁ

Změna trestního řádu

Čl. II

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 45/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 43/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb. a zákona č. .../2016 Sb., se mění takto:

1. V § 33 odst. 5 se slova „, v případě, že bude vzat do vazby“ zrušují.
2. V § 69 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Zatčená osoba má právo zvolit si obhájce, mluvit s ním bez přítomnosti třetí osoby a radit se s ním již v průběhu zatčení. Zatčená osoba má dále právo na své náklady komunikovat prostřednictvím písemných sdělení nebo telefonu s osobou, kterou sama určí, je-li to technicky možné a pokud to okolnosti umožňují, zejména neohrozí-li to dosažení účelu trestního řízení nebo nebrání-li tomu zájem na ochraně oběti; tato komunikace podléhá kontrole. Zatčený cizinec má právo, aby byl o jeho zatčení vyrozuměn konzulární úřad státu, jehož je občanem, a právo na komunikaci s tímto konzulárním úřadem. Nemá-li zatčený cizinec dostatek finančních prostředků, komunikace s konzulárním úřadem se mu umožní

bezplatně. O těchto právech je třeba zatčenou osobu poučit a poskytnout jí plnou možnost jejich uplatnění.“.

Dosavadní odstavce 4 až 6 se označují jako odstavce 5 až 7.

CELEX: 32013L0048

3. V § 76 odstavec 6 zní:

„(6) Zadržený podezřelý má právo požadovat, aby obhájce byl přítomen při jeho výslechu podle odstavce 3, ledaže je obhájce ve lhůtě uvedené v odstavci 4 nedosažitelný.“.

4. Za § 76a se vkládá nový § 76b, který včetně nadpisu zní:

„§ 76b

Práva zadržené osoby

Zadržená osoba má právo zvolit si obhájce, mluvit s ním bez přítomnosti třetí osoby a radit se s ním již v průběhu zadržení. Zadržená osoba má dále právo na své náklady komunikovat prostřednictvím písemných sdělení nebo telefonu s osobou, kterou sama určí, je-li to technicky možné a pokud to okolnosti umožňují, zejména neohrozí-li to dosažení účelu trestního řízení nebo nebrání-li tomu zájem na ochraně oběti; tato komunikace podléhá kontrole. Zadržený cizinec má právo, aby byl o jeho zadržení vyrozuměn konzulární úřad státu, jehož je občanem, a právo na komunikaci s tímto konzulárním úřadem. Nemá-li zadržený cizinec dostatek finančních prostředků, komunikace s konzulárním úřadem se mu umožní bezplatně. O těchto právech je třeba zadrženou osobu poučit a poskytnout jí plnou možnost jejich uplatnění.“.

CELEX: 32013L0048

5. Za § 466 se vkládá nový § 466a, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 11 zní:

„§ 466a

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie¹¹⁾.

---

¹¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o výkonu vazby

Čl. III

V § 13a odst. 1 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění zákona č. 52/2004 Sb. a zákona č. 276/2013 Sb., se slovo „Obviněnému“ nahrazuje slovem „Obviněný“ a slova „se zpravidla umožní použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou.“^{4b)} se nahrazují slovy „má právo na použití telefonu ke kontaktu s osobou blízkou v době vymezené vnitřním řádem vazební věznice; toto právo lze omezit pouze v odůvodněných případech, zejména je-li to nutné k ochraně bezpečnosti nebo práv jiných osob.“.

Poznámka pod čarou č. 4b se zrušuje.

CELEX: 32013L0048

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o soudnictví ve věcech mládeže

Čl. IV

V § 46 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění zákona č. .../2016 Sb., se na konci odstavce 2 doplňují věty „Namísto zákonného zástupce nebo opatrovníka, kteří nemohou mladistvého zastupovat pro střet zájmů, se vyrozumí, je-li to v zájmu mladistvého, opatrovník ustanovený podle § 43 odst. 2. Zaměstnavatel mladistvého se vyrozumí pouze, prohlásí-li mladistvý, popřípadě jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, že s takovým vyrozuměním souhlasí.“.

CELEX: 32013L0048

ČÁST PÁTÁ

ÚČINNOST

Čl. V

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 15. listopadu 2016.

CELEX: 32013L0048

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Předkládaný návrh zákona, kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zapracovává zejména požadavky vyplývající pro Českou republiku z čl. 10 bodů 4, 5 a 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody (dále také „směrnice 2013/48/EU“ nebo „směrnice“). Cílem návrhu zákona je uvést českou právní úpravu do souladu s požadavky plynoucími z této směrnice.

V podrobnostech k platnému právnímu stavu odkazujeme na Závěrečnou zprávu o hodnocení dopadů regulace. Současná právní úprava neobsahuje žádný deficit ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, když žádným způsobem nerozlišuje muže a ženy.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

K odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy odkazujeme na Závěrečnou zprávu o hodnocení dopadů regulace, ve kterém jsou důvody pro přijetí navrhovaných změn velmi detailně popsány.

Navrhovaná právní úprava není v rozporu a nestanovuje odchylky ve vztahu k zákazu diskriminace, nezavádí žádné rozdíly na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Navrhovaná právní úprava není rovněž v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

Ve vztahu k rovnosti pohlaví navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro ně odlišné podmínky.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Nezbytnost navrhované právní úpravy vyplývá z povinnosti implementovat směrnici 2013/48/EU, blíže lze odkázat na Závěrečnou zprávu o hodnocení dopadů regulace.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhované řešení je v souladu s předpisy tvořícími ústavní pořádek. Návrh novelizace respektuje zásadu, podle níž lze státní moc uskutečňovat pouze na podkladě zákona a v jeho mezích.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami Evropské unie

Předkládaný návrh zákona není v rozporu s právními předpisy Evropské unie. Navrhovanou právní úpravou se do českého právního řádu transponují požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody. Navržená právní úprava je rovněž v souladu s Listinou základních práv Evropské unie.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázaná

Navrhované řešení je v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky a zajišťuje také právní prostředí pro realizaci současných i budoucích mezinárodních závazků z mezinárodních smluv podle čl. 49 Ústavy České republiky.

Soulad s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva

Návrh zákona plně vyhovuje požadavkům plynoucím Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Navržené změny umožní lépe vykonávat osobám, o jejichž předání jde, jejich práva na obhajobu [čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy]. Rovněž zadrženým a zatčeným osobám bude umožněno komunikovat s osobami blízkými již od okamžiku omezení osobní svobody, což bude mít pozitivní dopad na výkon práva na soukromý a rodinný život (čl. 8 odst. 1 Úmluvy). Navrhované omezení výkonu tohoto práva je pak v souladu s čl. 8 odst. 2 a čl. 18 Úmluvy.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované úpravy na státní rozpočet a ostatní rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Předpokládané finanční dopady jsou podrobně rozepsány v Závěrečné zprávě o hodnocení dopadů regulace.

Navrhovaná právní úprava má pozitivní dopady na podnikatelské prostředí, pokud jde o možnost advokátů ve vyžadujícím státě poskytovat za úplatu právní služby osobám, o jejichž předání půjde.

Navrhovaná právní úprava nebude mít sociální dopady a ani vliv na životní prostředí.

8. Zhodnocení navrhovaného řešení k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava zakládá dílčí zpracování osobních údajů advokátů, kteří chtějí poskytovat pomoc obhájci zvolenému nebo ustanovenému pro předávací řízení v předávacím státě (tedy advokátů, kteří požádají o zapsání zaměření mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních). Správcem těchto osobních údajů ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), pro potřeby návrhu zákona bude Česká advokátní komora, která již nyní vede seznam advokátů na základě § 55d zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní přehled vhodných obhájců (vytvořený podle požadavků každého konkrétního případu předávacího řízení) budou tvořit soudy, tato činnost představuje zpracování osobních údajů ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů (v ideálním případě pak budou soudy poskytovat toliko odkaz na internetové stránky České advokátní komory s příslušnými instrukcemi k vytvoření přehledu přímo osobou, o jejíž předání jde). Tento konkrétní přehled obhájců poskytnou (případně odkaz na internetové stránky České advokátní komory) prostřednictvím příslušného orgánu členského státu Evropské unie, což je v souladu s § 27 zákona o ochraně osobních údajů, neboť toto ustanovení umožňuje volný pohyb osobních údajů, pokud jsou údaje předány do členského státu Evropské unie. Z těchto důvodů je navrhovaná právní úprava v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.

9. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nepřináší s sebou zvýšení korupčního rizika. Rozsah návrhu je přiměřený množině vztahů, které má upravovat a nerozšiřuje kompetence orgánů veřejné správy. Navrhovanou úpravou se pouze transponují právní předpisy Evropské unie.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nebude mít žádný dopad na bezpečnost státu nebo obranu státu.

11. Právní prostředky ochrany podle čl. 12 směrnice 2013/48/EU

Kromě systému řádných (stížnost proti usnesení, odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně) a mimořádných opravných prostředků (dovolání, obnova řízení, stížnost pro porušení zákona) je v trestním řízení dána možnost přezkoumat postup jednotlivých orgánů činných v trestním řízení i v jeho průběhu - jedná se zejména o možnost žádat o přezkum postupu policejního orgánu podle § 157a trestního řádu, podle něhož ten, proti němuž se trestní řízení vede, má právo kdykoliv v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce (i neformálně), aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu. Tato žádost není vázána lhůtou. Žádost je nutno státnímu zástupci ihned předložit a státní zástupce ji musí neprodleně vyřídit. O výsledku přezkoumání musí být žadatel vyrozuměn. Ve vztahu k činnosti státního zástupce pak jde o možnost iniciovat provedení dohledu nad postupem státního zástupce podle § 12c zákona č. 183/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“). Účelem dohledu je především zajistit účinnou kontrolu toho, zda státní zástupci řádně realizují své povinnosti hájit veřejný zájem a vykonávat svoji zákonnou působnost, a zda jim svěřené případy vyřizují bez průtahů. Pokud je v rámci dohledu zjištěno, že postup státního zastupitelství nebyl správný, uloží dohledové státní zastupitelství nižšímu státnímu zastupitelství písemný pokyn k nápravě. Pokyn je pro nižší státní zastupitelství závazný. Pokyn může nižší zastupitelství odmítnout pouze tehdy, domnívá-li se, že tento je v rozporu se zákonem. Pokud dohledové státní

zastupitelství i poté na splnění svého pokynu trvá a neuplatní jiný postup, věc musí nižšímu státnímu zastupitelství odejmout a vyřídit ji samo. Obdobně se postupuje, pokud je nižší státní zastupitelství nečinné. Výsledek přezkoumání postupu státního zastupitelství se vždy sdělí žadateli o provedení dohledu. Ve vztahu k soudcům je možné se podle § 164 a násl. zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, obracet na orgány státní správy soudů se stížnostmi, jde-li o průtahy v řízení nebo o nevhodné chování soudních osob anebo narušování důstojnosti řízení před soudem.

Při omezení osobní svobody osoby je svěřen dozor nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranná nebo ústavní výchova anebo zabezpečovací detence, a v jiných místech, kde je podle zákonného oprávnění omezována osobní svoboda (rovněž policejní cela), státnímu zastupitelství [§ 4 odst. 1 písm. b) zákon o státním zastupitelství], které vystupuje jako nezávislý orgán s dostatečnými oprávněními ve vztahu k orgánům, které zajišťují výkon omezení osobní svobody. Je dán nejen právní rámec záruk práv a oprávněných zájmů osob zbavených osobní svobody a prostředků, které tyto osoby k jejich uplatnění smějí užívat, ale i faktické umožnění bez negativních následků kontaktovat příslušné orgány. Prostředky k uplatnění práv a oprávněných zájmů jsou především stížnosti a žádosti adresované orgánům příslušným k jejich vyřízení, jimiž se rozumí jak státní orgány České republiky, tak mezinárodní orgány a organizace, které jsou na celosvětové i evropské úrovni považovány za součást procesu získávání a prošetřování informací o porušování lidských práv. Rovněž je možné podat ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, jehož úkolem je zejména chránit ústavnost, základní práva a svobody vyplývající z Ústavy, Listiny základních práv a svobod a dalších ústavních zákonů České republiky a garantovat ústavní charakter výkonu státní moci. Další možností je obrátit se na Veřejného ochránce práv, který je zřízen k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí, vykonávajících státní správu, pokud je jejich jednání v rozporu s právem, případně právu sice neodporuje, ale je jinak vadné či nesprávné, nebo jsou-li tyto orgány nečinné. Česká republika je členem Rady Evropy, proto se mohou osoby obracet rovněž na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku. Osoby, jejichž práva byla porušena, mohou po státu požadovat kompenzaci na základě zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Zvláštní část

K článku I [změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci]

K bodu 1 [§ 14 odst. 1 písm. b)]

Navrhuje se zpřesnění tohoto ustanovení, které sleduje odstranění případných interpretačních nejasností a sporů. Současná dikce tohoto ustanovení umožňuje výklad, že osoba, o jejíž předání jde, musí mít obhájce vždy, ať už je předávána do jiného členského státu nebo je předávána z jiného členského státu.

Takový výklad však neobstojí proti výkladu systematickému a teleologickému. Podle důvodové zprávy jsou v odstavci prvním § 14 taxativně uvedeny případy související s vydáním osoby a předáním osoby na základě evropského zatýkacího rozkazu z České republiky do cizího státu. Toto ustanovení implementuje článek 11 bodu 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, podle kterého má osoba, o jejíž předání jde a která je zatčena za účelem výkonu evropského zatýkacího rozkazu, právo na právního zástupce pouze v předávajícím státě.

Jelikož díl 4 hlavy II části páté se upravující předání s Islandem a Norskem se vztahuje na předání do České republiky (§ 224) i na předání z České republiky (§ 225), bylo ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) dále precizováno doplněním slov „z České republiky“.

K bodu 2 (§ 83 odst. 1)

Jedná se o legislativně technickou změnu způsobenou vložím nového odstavce do § 69 trestního řádu.

K bodu 3 (§ 193 odst. 8)

Tento bod implementuje čl. 10 bod 5 větu druhou směrnice 2013/48/EU a zakotvuje povinnost umožnit osobě, o jejíž předání jde, zvolit si spolupracujícího obhájce, tedy obhájce v České republice jako vyžadující státě, který bude poskytovat pomoc obhájci zvolenému nebo ustanovenému v předávacím řízení v předávajícím státě. Úkolem spolupracujícího obhájce bude zejména přezkoumat trestní řízení, ve kterém byl vydán evropský zatýkací rozkaz, a sdělit svému kolegovi v předávajícím státě skutečnosti, které by byly podstatné pro předávací řízení a které by mohly být důvodem pro rozhodnutí o nepředání (srov. § 205 odst. 2 zákona o mezinárodní justiční spolupráci). Bude však záležet na konkrétní domluvě mezi osobou, o jejíž předání jde, a zvoleným spolupracujícím obhájcem, v jakém rozsahu bude tento obhájce poskytovat pomoc (zda se omezí pouze na poskytování spolupráce kolegovi z předávajícího státu v předávacím řízení, či zda si jej osoba zvolí i pro následné trestní řízení vedené v České republice). Pokud si osoba, o jejíž předání jde, bude přát svého práva zvolit si spolupracujícího obhájce využít, sdělí to příslušný orgán předávajícího státu českému soudu (příslušnost soudu je dána podle § 192 zákona o mezinárodní justiční spolupráci). Příslušnému českému soudu tak vznikne povinnost bez zbytečného odkladu předat příslušnému orgánu předávajícího státu přehled vhodných obhájců. Poskytnutím tohoto seznamu bude v zásadě splněna povinnost plynoucí českému soudu, to však nevylučuje jeho další součinnost, jejímž účelem bude zajištění účinného výkonu právní pomoci. Dikce směrnice sice počítá s tím, že povinností České republiky je poskytnout přehled vhodných advokátů přímo osobám, o jejichž předání jde, nicméně za praktičtější lze považovat, aby tento seznam poskytl soud příslušnému orgánu předávajícího státu, který jej pak těmto

osobám předá (v opačném případě by totiž český soud ve většině případů nevěděl na jakou adresu má vyžádané osobě doručovat, rovněž doručování poštou lze považovat za významně pomalejší). Tento výklad je navíc v souladu s účelem samotné směrnice.

Povinnost příslušného českého soudu poskytnout osobě, o jejíž předání jde, přehled vhodných obhájců je dána pouze v případě, že v trestním řízení, ve kterém vydal evropský zatýkací rozkaz, nemá již tato osoba zvoleného nebo ustanoveného obhájce. Přesto nelze vyloučit poskytnutí přehledu vhodných obhájců, pokud o to osoba, o jejíž předání jde, projeví zájem, zejména za situace, kdy mu obhájce v trestním řízení, ve kterém byl vydán evropský zatýkací rozkaz, byl ustanoven.

Navrhovaná změna zavádí pouze právo zvolit si spolupracujícího obhájce v souladu s právem vyžadujícího státu, nikoliv nechat si tohoto obhájce ustanovit. Osoba si obhájce v České republice jako vyžadující stát zvolí vždy na své náklady. Vyloučení použití § 33 odst. 2 trestního řádu je odůvodněno skutečností, že se jedná o dvojí obhajobu. V předávajícím státě je vždy osoba, o jejíž předání jde, právně zastoupena (článek 11 bodu 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy), což již plně postačuje k zajištění právní pomoci. Využití spolupracujícího obhájce tak je umožněno výlučně na náklady osoby, o jejíž předání jde.

Evidenci advokátů a usazených evropských advokátů (dále jen advokátů) zaměřených na mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, z kterých příslušné soudy budou tvořit přehled vhodných obhájců pro konkrétní osobu, o jejíž předání jde, povede Česká advokátní komora. Při jednání s Českou advokátní komorou bylo dohodnuto, že pro tyto účely bude sloužit modifikovaný vyhledávač advokátů (dostupný na webových stránkách České advokátní komory). Dojde k vytvoření zaměření *mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních*, které umožní vyfiltrovat odborně vybavené advokáty, kteří projeví zájem o poskytování tohoto druhu právních služeb (srov. dleci na žádost advokáta). Filtrovat je bude možné i na základě jejich jazykové vybavenosti, která je rovněž důležitá při spolupráci mezi obhájci z různých států. Výsledkem bude přehled vhodných obhájců, který bude možné předložit osobě, o jejíž předání jde (v současné době výsledný přehled neobsahuje kontaktní údaje, případně další rozhodné údaje, rovněž jej nelze exportovat, což však dle vyjádření České advokátní komory bude upraveno). Jako navazující nelegislativní opatření dojde též ke změně instrukce Ministerstva spravedlnosti tak, aby v případě, že osoba, o jejíž předání jde, prohlásí, že si přeje využít svého práva na spolupracujícího obhájce, bude soud cizozemskému orgánu zasílat přímo odkaz na vyhledávač advokátů s podrobnými instrukcemi, které by umožnily příslušnému orgánu cizozemského státu vytvořit přehled vhodných obhájců podle požadavků osoby, o jejíž předání jde, popřípadě tento přehled z webových stránek příslušný soud exportuje a pošle jej v elektronické či tištěné podobě. Z hlediska efektivnosti i s ohledem na lhůty, které jsou stanoveny pro předávací řízení, se jeví jako vhodné, aby byl v části f) evropského zatýkacího rozkazu přímo uveden odkaz na vyhledávač advokátů s podrobnými instrukcemi.

Směrnice 2013/48/EU není v době předložení návrhu tohoto zákona závazná ani použitelná pro Velkou Británii, Irsko a ani Dánsko. Vzhledem k tomu, že povinnosti vyplývající ze směrnice se na tyto státy nevztahují, stanovuje se, že právo zvolit si spolupracujícího obhájce má osoba, pouze je-li předávajícím státem členský stát, pro který je závazný právní předpis Evropské unie upravující právo na přístup k obhájci, a pouze takové osoby tak je o tomto právu třeba poučovat. S omezenou závazností pouze pro některé členské státy se návrh vypořádává obdobně jako novela zákona o mezinárodní justiční spolupráci, již se implementuje směrnice o evropském ochranném příkazu (zákon č. 77/2015 Sb., kterým

se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, a další související zákony, k důvodům této díkce srov. stanovisko odboru kompatibility, č. j. 403/14, k tomuto zákonu).

Poznámka pod čarou č. 43, ve které je odkaz na směrnici 2013/48/EU, je implementací čl. 15 bodu 2 této směrnice.

K bodu 4 (§ 203 odst. 5)

Změny navrhované v novém ustanovení § 203 odst. 5 jdou nad rámec doslovného výkladu směrnice 2013/48/EU, neboť toto ustanovení dopadá i na případy, kdy je předběžné šetření podle § 203 zákona o mezinárodní justiční spolupráci konáno bez toho, že by osoba byla zadržena na základě evropského zatýkácího rozkazu. Směrnice, je-li doslovně vykládána, se totiž vztahuje jen na ty případy, kdy osoba bude zbavena svobody na základě evropského zatýkácího rozkazu. Přiznávat však práva, která plynou z čl. 10 bodů 4 a 5 věty první směrnice, jen osobě, která je omezena na svobodě na základě evropského zatýkácího rozkazu, by bylo v rozporu s účelem směrnice, neboť osoba se nachází fakticky ve stejné situaci jako osoba, která je ve výkonu trestu, ve vazbě nebo je omezena na svobodě z jiného důvodu (v těchto případech je právo osob najít a zvolit si obhájce ve vyžadujícím státě značně omezeno a ztíženo). Proto se právo být poučen o tom, že si ve vyžadujícím státě může zvolit obhájce, přiznává všem osobám, které jsou v České republice omezeny na svobodě z jakéhokoli důvodu. Z výše uvedeného tak vyplývá, že státní zástupce nemá tyto povinnosti vůči osobě, o jejíž předání jde, bude-li předběžné šetření této osoby vedeno na svobodě.

K postupu státního zástupce více v odůvodnění k bodu 6.

K omezené závaznosti směrnice pouze pro některé členské státy více v odůvodnění k bodu 3.

K bodům 5 a 7 [§ 203 odst. 10, § 205 odst. 2 písm. a) a odst. 5, § 208 odst. 2 a 5, § 210 odst. 6, § 215 odst. 4 a 5 a v § 225 odst. 1]

Jedná se o legislativně technickou změnu způsobenou vložím nového odstavce v § 203.

K bodu 6 (§ 204 odst. 3)

Tento bod implementuje čl. 10 body 4 a 5 větu první směrnice 2013/48/EU a zakotvuje poučovací povinnost státního zástupce (příslušnost státního zástupce je dána podle § 202 odst. 2 zákona o mezinárodní justiční spolupráci) nebo policejního orgánu, který provedl zadržení, vůči zadržené osobě (osobě, o jejíž předání jde). Byť díkce směrnice hovoří výslovně pouze o jedné poučovací povinnosti (o právu zvolit si ve vyžadujícím státě spolupracujícího obhájce), jeví se jako vhodné poučit zadrženou osobu rovněž o tom, že vyžadující stát je jí povinen, pro případ, kdy v tomto státě nemá obhájce, poskytnout informace, které jí usnadní zvolení obhájce v tomto státě. Tyto informace, obdržené od ostatních členských států, mohou mít rozdílnou povahu, neboť směrnice pojem informace blíže nespecifikuje¹. Bez tohoto poučení nebude zadržená osoba vědět, že prohlásí-li, že si

---

¹ V bodu 46 recitálu směrnice se uvádí: „Příslušný orgán vydávajícího členského státu by měl poté, co byl informován o tom, že vyžádaná osoba si přeje v tomto členském státě jmenovat obhájce, poskytnout bez zbytečného prodlení vyžádané osobě informace, aby jí usnadnil jmenování obhájce v uvedeném členském státě. Tyto informace by mohly například zahrnovat aktuální seznam obhájců, nebo jméno obhájce působícího ve vydávajícím státě, který může poskytnout informace a poradenství ve věcech týkajících se evropského

přeje využít svého práva na spolupracujícího obhájce ve vyžadujícím státě, budou jí informace, které jí usnadní zvolení takového obhájce ve vyžadujícím státě, poskytnuty.

Poučení se zadržené osobě poskytne již v průběhu zadržení, podle dikce směrnice bez zbytečného odkladu, v praxi pak bude nejvhodnější poučit zadrženou osobu společně s poučením podle § 93 odst. 2 věty druhé zákona o mezinárodní justiční spolupráci.

Státnímu zástupci je uložena povinnost pro případ, kdy zadržená osoba prohlásí, že si přeje využít svého práva na spolupracujícího obhájce ve vyžadujícím státě pro řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu, informovat o tomto prohlášení zadržené osoby vyžadující stát. Z důvodu účelného uplatnění práv zadržené osoby se ukládá státnímu zástupci nad rámec směrnice povinnost poskytnout informace, které obdrží od příslušného orgánu vyžadujícího státu, zadržené osobě. Pokud to bude nezbytné, není vyloučena ani další aktivita státního zástupce jdoucí nad rámec těchto povinností k zajištění účinného výkonu právní pomoci. Prohlášení zadržené osoby o tom, že má zájem o spolupracujícího obhájce ve vyžadujícím státě, nemusí splňovat žádné formální požadavky, může být v podstatě nahrazeno jakýmkoliv projevem vůle, z kterého bude českým orgánům patrné, že je jím projevten takovýto zájem.

Protože zákon o mezinárodní justiční spolupráci umožňuje zahájit předběžné šetření v řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu i bez vydání evropského zatýkacího rozkazu (§ 203 odst. 2), navrhuje se poučit rovněž zadrženou osobu, proti které by mohl být evropský zatýkací rozkaz teprve vydán. Toto je odůvodněno postavením této osoby, které je fakticky stejné jako postavení osoby, která byla zadržena na základě již vydaného evropského zatýkacího rozkazu.

Informaci o tom, že zadržená osoba prohlásila, že si přeje využít svého práva na spolupracujícího obhájce, neprodleně sdělí státní zástupce příslušnému orgánu vyžadujícího státu. Pro případ, že evropský zatýkací rozkaz nebyl vydán a ani dosud nebylo požádáno o jeho vydání podle § 203 odst. 2 věty poslední zákona o mezinárodní justiční spolupráci, měla by informace o prohlášení zadržené osoby být sdělena příslušnému orgánu vyžadujícího státu společně se žádostí o doručení evropského zatýkacího rozkazu (tedy informace o prohlášení by neměla předcházet žádosti o doručení).

Navrhovaná změna zavádí pouze právo zvolit si spolupracujícího obhájce v souladu s právem vyžadujícího státu, nikoliv právo nechat si tohoto obhájce ustanovit. To však nevylučuje možnost ustanovení obhájce v tomto státě, pokud to jeho právní řád připouští. Osoba si obhájce ve vyžadujícím státu zvolí vždy na své náklady, pokud právní řád některého členského státu neumožňuje pro tyto případy požádat o bezplatnou obhajobu.

Věta poslední navrhovaného ustanovení § 204 odst. 3 implementuje článek 10 odst. 6 směrnice, který v první části hovoří obecně o lhůtách podle rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu, nicméně z dalšího textu je zřejmé, že jde o lhůty pro rozhodnutí o předání, které jsou obsaženy v § 209 zákona o mezinárodní justiční spolupráci.

K účelu spolupracujícího obhájce ve vyžadujícím státě více v odůvodnění k bodu 3.

K omezené závaznosti směrnice pouze pro některé členské státy více v odůvodnění k bodu 3.

---

zatýkacího rozkazu. Členské státy by mohly požadovat, aby takový seznam sestavila příslušná advokátní komora.“ Recitál však je pouze vodítkem, proto není vyloučeno jiné řešení členskými státy.

K článku II [změna trestního řádu]

K bodu 1 [§ 33 odst. 5]

V návaznosti na zavedení nových ustanovení § 69 odst. 4 a § 76b tyto práva náleží i zatčeným a zadrženým osobám, nikoliv pouze osobě vzaté do vazby. Proto se navrhuje vypustit poslední část věty druhé.

K bodům 2 a 4 [§ 69 odst. 4 a § 76b]

Čl. 6 bodu 1 a čl. 7 bodu 1 směrnice 2013/48/EU zakotvují práva osob omezených na svobodě, kterým bylo sděleno obvinění, na komunikaci s třetími osobami a konzulárním úřadem a na vyrozumění konzulárního úřadu. Tato práva jsou v současné době přiznána pouze osobám vzatým do vazby (§ 13, § 13a a § 28 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů). Z hlediska jiných omezení svobody podle trestního řádu tyto práva osobám přiznána nejsou, byť směrnice stanoví umožnění kontaktu i v těchto případech. Z tohoto důvodu se navrhuje přiznat tyto práva i osobám zatčeným a zadrženým, byť zatčení a zadržení je omezením svobody pouze dočasného charakteru směřující k rozhodnutí o vazbě.

Zatčené a zadržené osoby mohou na své náklady komunikovat písemnými sděleními (srov. § 13 zákona o výkonu vazby) nebo telefonicky. Písemná sdělení s ohledem na krátké trvání zatčení (maximálně 24 + 24 hodin) a zadržení (maximálně 48 + 24 hodin) nebudou zcela vhodným způsobem komunikace, primárně by měla být tedy umožněna komunikace telefonická. Směrnice nestanovuje žádné požadavky na prostředky komunikace s třetími osobami [srov. oproti tomu čl. 3 odst. 3 písm. a) nebo čl. 7 odst. 2 směrnice, které výslovně stanovují osobní návštěvy ve vztahu k obhájcům a konzulárním úřadům]. Bod 36 věta poslední recitálu směrnice uvádí, že členské státy mohou učinit praktická opatření v souvislosti s časovým rozvržením, prostředky, dobou trvání a četností komunikace s třetími osobami s ohledem na potřebu udržet řád a bezpečnost na místě, kde se osoba zbavená svobody nachází. Návštěvy třetích osob v místech, kde jsou zatčení a zadržení drženi, se jeví jako problematické nejen z hlediska organizačního, ale i bezpečnostního, z tohoto důvodu se navrhuje zatčeným a zadrženým osobám umožnit komunikaci s třetími osobami pouze prostřednictvím písemných sdělení nebo telefonu. Pokud zadržené nebo zatčené osoby budou rozhodnutím soudu vzaty do vazby, je jim komunikace s třetími osobami umožněna i prostřednictvím osobních návštěv (§ 14 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby).

Směrnice přiznává právo komunikovat alespoň s jednou osobou, kterou si zatčené nebo zadržené osoby samy navrhnou. Navrhuje se proto přiznat právo komunikovat pouze s jednou osobou, kterou samy určí. Nelze však vyloučit postup jdoucí nad rámec tohoto práva, tedy v konkrétním případě umožnit komunikace s více osobami.

Na rozdíl od vazby se rozšiřuje možnost omezení práva komunikovat s třetími osobami. Toto právo je možné uplatnit pouze tehdy, je-li to technicky možné a pokud to okolnosti umožňují. Ustanovení obsahuje demonstrativní výčet takovýchto okolností, lze tedy odůvodnit omezení i jiným než výslovně uvedeným důvodem, tento důvod však musí v souladu se smyslem směrnice (srov. čl. 5 bod 4 a bod 36 recitálu směrnice). V souladu se smyslem směrnice ostatně musejí být vykládány rovněž i výslovně uvedené důvody. Ohrožení účelu trestního řízení bude možné dovodit například, je-li dána obava z ovlivňování svědků nebo z ohrožení bezpečnosti místa, kde je osoba omezena na svobodě. Technicky nemožné zajistit komunikaci pak bude například při převozu zatčené nebo zadržené osoby, nebo místo, kde osoba bude omezena na svobodě, nebude vybaveno vhodnými telefonními aparáty. V případě, že se některý z těchto důvodů bude vztahovat výlučně na osobu, kterou si zatčená nebo zadržená

osoba určila, mělo by jí být umožněno komunikovat s jinou vhodnou osobou alternativně určenou.

Směrnice ve svém čl. 6 zakotvuje právo na komunikaci s třetími osobami, o kontrole této komunikace mlčí (srov. a contrario čl. 4 směrnice, který výslovně zakotvuje důvěrnost komunikace s obhájcem), z tohoto důvodu se navrhuje podřídít komunikaci s třetí osobou kontrole. Stanovení kontroly vyplývá z praktických požadavků, tedy především z požadavku na zajištění bezpečnosti a zabránění maření účelu trestního řízení. Kontrolou se rozumí především seznámení se s obsahem písemných sdělení (analogicky možné použít § 13 odst. 2 a 3 zákona o výkonu vazby) a s telefonáty formou odposlechu, o nichž lze rovněž pořizovat záznam (analogicky možné použít § 13a odst. 5 zákona o výkonu vazby a to včetně zákazu kontroly). To nevylučuje použití jiných vhodných prostředků kontroly, neboť komunikace u zatčených nebo zadržených osob nemusí mít vždy jasně daná pravidla jako je tomu ve vazbě, kontrola by se tak měla přizpůsobit vždy konkrétním skutkovým okolnostem.

Zatčeným a zadrženým cizincům se navrhuje rovněž přiznat práva na vyrozumění konzulárního úřadu státu, jehož jsou občany, o jejich omezení na osobní svobodě a na komunikaci s tímto úřadem. Čl. 7 směrnice nepřipouští jejich omezení, jedná se tedy o absolutní práva, což se odráží i v navrhovaném textu, kdy věta třetí (na rozdíl od věty druhé) neobsahuje žádná omezení a ani nepřipouští kontrolu. Komunikací se myslí nejen písemná sdělení či telefon, ale rovněž osobní návštěva (srov. čl. 7 odst. 2 směrnice). Cizincům je umožněno komunikovat s konzulárním úřadem bezplatně, pokud nemají dostatek finančních prostředků. Zákon o výkonu vazby přiznává bezplatnou pouze komunikaci písemnými sděleními, jelikož však vzhledem ke krátkému trvání zatčení a zadržení by komunikace měla z důvodu naplnění smyslu tohoto práva být primárně telefonická, přiznává se cizincům bezplatně rovněž tento druh komunikace.

Z důvodu předcházení případných výkladových problémů se navrhuje výslovně zakotvit právo zadržených nebo zatčených osob zvolit si obhájce a radit se s ním již v průběhu zadržení nebo zatčení (dnes pro osoby obviněné vyplývá z § 33 odst. 1 věty třetí trestního řádu, pro zadrženého podezřelého z § 76 odst. 6 trestního řádu) a právo mluvit s obhájcem bez přítomnosti třetích osob (toto vyplývá z § 76 odst. 6 trestního řádu pouze pro zadržené podezřelé). Dikce věty první nepřipouští za žádných okolností kontrolu komunikace mezi zadrženou nebo zatčenou osobou a jejím obhájcem (srov. a contrario část věty druhé za středníkem).

Tato ustanovení jsou doplněna § 24 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, kde je upraveno vyrozumění osoby blízké nebo jiné osoby o omezení osobní svobody a vyšetření nebo ošetření lékařem a § 46 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, kde je upraven rozšířený okruh osob (subjektů), které je nutné vyrozumět o zatčení nebo zadržení mladistvého.

Práva zatčených osoby se navrhuje zařadit do § 69 trestního řádu, kde je komplexně upravena problematika zatčení, práva zadržené osoby pak z hlediska systematiky nezbyde než zařadit do nového § 76b trestního řádu.

K bodu 3 [§ 76 odst. 6]

V návaznosti na zavedení nového ustanovení § 76b, které obsahuje (některá) práva zadržených osob včetně práva zvolit si obhájce, hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby a radit se s ním již v průběhu zadržení, rovněž i povinnost poučit zadrženou osobu o jejích právech a poskytnout jí plnou možnost jejich uplatnění, se navrhuje v ustanovení § 76 odst. 6

ponechat pouze část věty první za středníkem. Práva uvedená v tomto odstavci se vztahují výlučně na zadrženého podezřelého (srov. větu posledního tohoto odstavce). Tímto způsobem bude právo hovořit s obhájcem bez přítomnosti třetích osob rozšířeno i na zadržené obviněné (v současné době toto právo nelze dovodit ani z § 33 odst. 1, neboť podle věty šesté tohoto ustanovení náleží pouze obviněnému ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody). Označení zadržený podezřelý se navrhuje po vzoru § 179b odst. 2 věty druhé.

K bodu 5 [§ 466a]

Nově se po vzoru § 419a trestního zákoníku navrhuje zavést odkaz na příslušné předpisy Evropské unie, které jsou trestním řádem z podstatné části implementovány.

K článku III [změna § 13a odst. 1 zákona o výkonu vazby]

Tato změna se navrhuje z důvodu zvýšení právní jistoty osob vazebně stíhaných. Omezení práv těchto osob by mělo být stanoveno určitým a předvídatelným způsobem, tento požadavek však není u práva na užívání telefonu splněn (srov. zpravidla). Z tohoto důvodu se jeví vhodnější dikce obsažená v § 18 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění zákona č. 276/2013 Sb., kterou se navrhuje s drobnými úpravami převzít. Právo obviněného na komunikaci s třetími osobami vyplývá z čl. 6 odst. 1 směrnice, možnost omezení tohoto práva pak z čl. 6 odst. 2 směrnice. Směrnice nestanovuje žádné požadavky na prostředky komunikace s třetími osobami, proto je čistě na úvaze členského státu, jaké prostředky osobám vazebně stíhaným přizná.

K článku IV [změna § 46 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže]

Podle § 46 odst. 2 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), se o každém omezení osobní svobody mladistvého, tedy o jeho zadržení, zatčení nebo vzetí do vazby bez zbytečného odkladu vyrozumívají jeho zákonný zástupce, jeho případný zaměstnavatel, příslušné středisko Probační a mediační služby a příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Oproti obecné úpravě v trestním řádu je tak v případě mladistvého rozšířen okruh osob (subjektů), kterým je oznamováno omezení osobní svobody mladistvého, jelikož není zákonem připuštěna žádná výjimka, jedná se o vyrozumění obligatorní u všech těchto osob. Je tedy vždy informován širší okruh osob, než požaduje čl. 5 body 1 a 2 směrnice 2013/48/EU. Cílem směrnice je chránit práva mladistvého, včetně jeho práva na soukromý život, přičemž česká právní úprava jde v současné době nad rámec směrnice opačným směrem. Z tohoto důvodu se navrhuje zavedení fakultativního vyrozumění zaměstnavatele vázané primárně na souhlas mladistvého. Souhlas mladistvého může být v konkrétním případě nahrazen souhlasem zákonného zástupce nebo opatrovníka, neboť ti mohou vykonávat ve prospěch mladistvého jeho práva i proti jeho vůli (srov. § 43 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže). To však neznamená, že by v případě nesouhlasu mladistvého bylo nezbytné zjišťovat stanovisko zákonného zástupce nebo opatrovníka (navíc zákonný zástupce může v konkrétním případě vyrozumět zaměstnavatele sám). Probační a mediační služba, orgán sociálně-právní ochrany dětí, případně také výchovné zařízení vystupují ve prospěch mladistvého, respektive je jejich informování nezbytné pro plnění jejich zákonem uložených úkolů. Neinformování těchto subjektů by bylo v rozporu s celou koncepcí soudnictví ve věcech mládeže, které se především soustředí na zajištění co nejlepších podmínek pro další vývoj mládeže. Obdobně tomu je u vyrozumívání zákonného

zástupce nebo opatrovníka, neboť jejich nevyrozuměním by jim bylo odepíráno právo na zastupování mladistvého, kterého mohou zastupovat i proti jeho vůli.

Orgány činné v trestním řízení však nemusí vyrozumět zákonného zástupce nebo opatrovníka tehdy, nemohou-li tyto osoby zastupovat mladistvého pro střet zájmů (střet zájmu zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem mladistvého či střetnutí zájmů těch, kteří jsou zastoupeni tímž zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, anebo hrozí-li takový střet). Zavedení možnosti neinformovat zákonného zástupce nebo opatrovníka mladistvého o jeho omezení osobní svobody vyplývá z čl. 5 odst. 2 směrnice, podle kterého je nezbytné při informování těchto osob sledovat nejlepší zájem dítěte, tedy osoby mladší 18 let. Neinformování zákonných zástupců nebo opatrovníka není obligatorní (srov. dikci může být vyrozuměn namísto) ve všech případech, kdy tyto osoby nebudou moci zastupovat mladistvého pro střet zájmů. Bude na orgánech činných v trestním řízení, aby podle okolností konkrétního případu posoudily nezbytnost ochrany zájmů mladistvého. Zásadně by však k vyrozumění zákonného zástupce nebo opatrovníka přistoupit měly, neboť tyto osoby mohou (a měly by) mít legitimní obavy o osudu mladistvého. V případě, že orgány činné v trestním řízení dospějí k závěru, že je odůvodněno neinformování těchto osob a mladiství nemá ustanoveného opatrovníka, který jej může zastupovat, bude namíste postupovat podle § 43 odst. 2 (lze presumovat nebezpečí z prodlení). Jelikož ve většině případů povinnost vyrozumět zákonného zástupce nebo opatrovníka případně na policejní orgány, které však opatrovníka podle § 43 odst. 2 ustanovit nemohou, může nastat situace, kdy ustanovení opatrovníka navrhnou, ovšem státní zástupce dospěje k závěru, že důvody pro jeho ustanovení dány nejsou. V takových případech se navrhuje informovat zákonného zástupce nebo opatrovníka dodatečně a to bez zbytečného odkladu po vykonatelnosti rozhodnutí (stížnost proti tomuto usnesení nemá odkladný účinek).

K článku V

Navrhovaná doba účinnosti je stanovena s přihlédnutím k transpoziční lhůtě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody. Podle čl. 15 této směrnice uvedou členské státy v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 27. listopadu 2016.

V Praze dne 18. dubna 2016

Předseda vlády:

Mgr. Bohuslav Sobotka v.r.

Ministr spravedlnosti:

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., v.r.